

Mythbuster 4: 'Toegankelijkheid is veel te ingewikkeld voor uitgevers'

29-05-2024 11:00

Uitgevers zien toegankelijkheid vaak als een complexe en moeilijk te doorgronden opgave. Te moeilijk om aan interne teams over te laten en alleen bestemd voor technische specialisten. Maar is het echt zo lastig? De InCT-redactie legde deze kwestie voor aan de toegankelijkheidsexperts van Stichting Dedicon, de grootste leverancier van toegankelijke leesvormen in Nederland.

Rieke Vullings is toegankelijkheidsmanager van Dedicon: "We merken dat veel uitgevers last hebben van koudwatervrees als het gaat om toegankelijk publiceren. Enerzijds komt dat door gebrek aan kennis over wat toegankelijkheid werkelijk inhoudt. Anderzijds zien we dikwijls ook een gevoel van onzekerheid: 'Ik zie door de bomen het bos niet meer.' 'Waar moeten we beginnen?' 'Wat gaat dat allemaal niet kosten?' Die geluiden horen we regelmatig in onze gesprekken met uitgevers. Inclusief publiceren wordt nog vaak als een groot harig monster beschouwd en als te ingewikkeld om zelf binnenshuis uit te voeren. Dat weerhoudt veel uitgevers ervan om concrete stappen te zetten richting een meer inclusief publicatieproces. Het zorgt voor een gevoel van machteloosheid en belemmert initiatieven die de leeservaring van miljoenen mensen zouden kunnen verbeteren."

WCAG-richtlijnen

"Ja, het klopt dat je als uitgever wel enige effort moet doen om publicaties waarneembaar, bedienbaar en begrijpelijk te maken voor iedereen. Zo moet je je verdiepen in de richtlijnen en standaarden voor toegankelijke publicaties. Voor e-books, websites en apps zijn er bijvoorbeeld de Web Content Accessibility Guidelines, ook

wel WCAG genoemd. Dat is een verzameling van kwaliteitseisen voor digitale toegankelijkheid. En ja, ik geef toe: die richtlijnen zijn behoorlijk omvangrijk en sommige zijn inderdaad best taai en ingewikkeld. Maar, er zijn ook genoeg richtlijnen die je als uitgever heel eenvoudig zelf al kunt realiseren. Sterker nog, mogelijk voldoe je al aan een aantal richtlijnen, zonder dat je er weet van hebt. Bijvoorbeeld dat je een goede inhoudsopgave toevoegt. Of dat de tekst zonder problemen mee-schaalt en kan worden vergroot, ongeacht met welk scherm een lezer de tekst leest.”

“Hoewel er technische aspecten zijn, zijn er ook veel praktische en best eenvoudige stappen die je kunt zetten om de toegankelijkheid van je publicaties te verbeteren. Je moet alleen weten welke stappen dat zijn, welke stappen prioriteit hebben – want niet alles hoeft meteen – en waar je bijvoorbeeld behulpzame tools en checkers kunt vinden. Dedicon kan je hierbij helpen. Zo hebben onze experts snelstartgidsen ontwikkeld, waarmee iedere contentmaker, ontwerper of publicist uit de voeten kan. Iedere snelstartgids biedt een tiental 'sleutels' om publicaties toegankelijker te maken.”

Geen rocket science

“In deze gidsen besteden we bijvoorbeeld aandacht aan de structurering van content en hoe je die kunt verbeteren. Bijvoorbeeld door koppen te markeren, lijsten te maken en alternatieve tekst toe te voegen aan afbeeldingen. Met dit soort – vaak kleine, eenvoudige – aanpassingen wordt de inhoud een stuk begrijpelijker voor verschillende lezers. Ook voor lezers met een visuele of cognitieve beperking. Beslist geen 'rocket science'. Het vereist ook geen diepgaande technische kennis. Je moet alleen bewust zijn van de behoeften van verschillende lezers.”

“Overigens hoeft niet elke medewerker alles te weten over complexe toegankelijkheidsnormen, zoals de WCAG. Maar elke medewerker kan wel op een eenvoudige wijze bijdragen aan het toegankelijk maken van publicaties. Het is voldoende als een aantal collega's binnen de uitgeverij bekend zijn met deze normen en weten hoe ze deze moeten toepassen. Het belangrijkste is dat zij deze kennis kunnen vertalen naar wat relevant is voor het werk van andere collega's in de organisatie. Door de taken rond toegankelijkheid te verdelen onder medewerkers, vergt het maar weinig extra tijd en vaardigheden om je publicaties toegankelijk te maken. Voor sommige medewerkers kan dit bijvoorbeeld betekenen dat ze op een juiste manier koppen markeren en tabellen invoegen. Kleine handelingen, maar wel met een grote impact op gebruikers.”

Kleine stappen, veel winst

“Veel van die kleine stappen met hoge opbrengst staan beschreven in de snelstartgidsen. En ook onze bewustwordingssessies bij de Mediafederatie zijn al een goede eerste kennismaking met het onderwerp. Na dergelijke sessies komen deelnemers dikwijls tot de conclusie dat toegankelijkheid best wel veel winst kan opleveren. Maar, ze geven ook aan dat ze nog wel enige aanvullende know-how missen om binnen hun organisatie écht met toegankelijkheid van start te kunnen. Om die reden heeft Dedicon de cursus Pragmatische Inzichten ontwikkeld. Behalve veel achtergrondinformatie, kennis van toegankelijkheidsrichtlijnen en tools, krijgen de deelnemers veel waardevolle inzichten die gebaseerd zijn op de ervaringen van verschillende lezers. In drie interactieve sessies bekijken ze hun publicaties keer op keer vanuit perspectieven van verschillende lezers, met en zonder beperkingen. Uitgevers begrijpen hierdoor veel beter waarom toegankelijkheid belangrijk is, voor wie, waarom die toegankelijkheidsrichtlijnen er zijn en hoe ze die kunnen toepassen in hun publicaties. Deze mensgerichte én oplossingsgerichte aanpak maakt deze cursus dan ook uniek.”

Mythe ontkracht

Het is duidelijk: de stelling dat toegankelijkheid te moeilijk is om over te laten aan interne teams en moet worden uitbesteed aan veelal technisch geschoolde specialisten, is niet langer houdbaar.

Rieke Vullings: “Toegankelijkheid is zeker geen ongrijpbare uitdaging, maar eerder een haalbaar doel dat met de inzet van eigen mensen kan worden bereikt. Toegankelijkheid is evenmin een exclusief technisch

vraagstuk. Het idee dat alleen specialisten dit kunnen aanpakken, ondermijnt juist de rol die interne teams kunnen spelen in het verbeteren van toegankelijkheid. Je doet je eigen mensen daarmee tekort. Met bewustwording, training en kleine aanpassingen kunnen zij direct al een groot verschil maken. Het idee dat alleen specialisten toegankelijke content kunnen produceren, leidt eerder tot een afhankelijkheid van externe partijen en vertraging van het proces van inclusief publiceren.”

“Mijn oproep is dan ook: uitgevers, ga gezamenlijk aan de slag met het ontwikkelen van toegankelijke publicaties. En breng zo een positieve verandering teweeg in de uitgeefbranche. Dedicon juicht deze transformatie toe en we ondersteunen uitgevers hierin door kennis en kunde beschikbaar te stellen. Samen komen we verder.”

Expertteam Toegankelijkheid van Dedicon

Bij Dedicon geloven we in een wereld waarin tekst en beeld toegankelijk is voor iedereen. Ook voor mensen met een leesbeperking. Daarom maken wij bestaande informatie vaak achteraf alsnog waarneembaar. Maar zou het niet mooi zijn wanneer informatie in de bron al toegankelijk zou zijn? Het expertteam van Dedicon helpt uitgevers verder met toegankelijkheid. Bijvoorbeeld met de cursus [Pragmatische Inzichten voor uitgevers](#) die de essentie van toegankelijk publiceren beter willen begrijpen en die op zoek zijn naar waardevolle inzichten uit de praktijk.

Heb jij een mythe over toegankelijkheid die we moeten onderzoeken? Mail het expertteam van Dedicon: komverder@dedicon.nl

David Huijzer